

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ
З СУАЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯНОМ

Цана 2 кап.

№ 34 (940) Жнівень, 1966 г.

Год выдання 11-ы

ГЕРОІ НАШАГА ЧАСУ

Калі ў святочныя дні мы бачым людзей, чые грудзі ўпрыгожваюць баявыя ўзнагароды, мы ведаем—яны прайшлі вогненнымі дарогамі вайны, ім, бяспрашным і мужным героям, мы абавязаны сённяшнім мірным небам і шчаслівымі дзіцячымі ўсмешкамі. Але слова герой набыло ў нашы дні больш шырокае сэнс. У Савецкай краіне, дзе высока цэнніцца добрасумленная праца на карысць грамадству, ганаровае званне героя — Героя Сацыялістычнай Працы прысвойваецца тым, хто самааддана працуе ў варштатах і доменных печах, на калгасных палях і ў навуковых лабараторыях.

Толькі за апошні час тысячы перадавікоў вытворчасці і сотні калектываў удастоены высокіх узнагарод Радзімы — ордэнаў і медалю. Сярод іх нямала прадстаўнікоў нашай рэспублікі. Званне Героя Сацыялістычнай Працы прысвоена Яўгену Клімчанку, слесару-лекальчыку, і Фёдару Самусёву, брыгадзіру кавалёў, з Мінскага трактарнага завода, бурасому майстру Мазырскай канторы разведвальнага бурэння Іосіфу Рудакоўскаму і кавалю завода «Гомсельмаш» Васілю Хурсану, і многім іншым.

Героямі нашага часу з'яўляюцца не толькі асобныя людзі. Высокіх урадавых узнагарод удастоен рад прадпрыемстваў рэспублікі.

Беларусь здаўна славіцца сваім ільном. Яго перапрацоўкай займаецца самы магутны ў краіне Аршанскі льнокамбінат. Прадукцыя прадпрыемства — тканіны, абрусы, сурветкі, ручнікі — карыстаецца вялікім попытам на ўнутраным і знешнім рынках. Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР за паспяховае выкананне сямігадовага плана, стварэнне і выпуск тканін новых структур з ільну і штучнага валакна, расшырэнне вытворчасці і датэрміновае асваенне праектных магутнасцей Аршанскі льнокамбінат узнагароджан ордэнам Леніна. Натхнёны ўзнагародай, калектыву флагмана тэкстыльнай прамысловасці абавязваюцца даць звыш пяцігадовага плана 11 мільёнаў квадратных метраў гатовых тканін.

Нядаўна з галоўнага канвеера Мінскага трактарнага завода сышоў 500-тысячны трактар «Беларусь». Першакласныя машыны з маркай «МТЗ» працуюць на палях нашай краіны, экспартуюцца ў дзесяткі зрубежных краін. 20 год існуе завод, і ўвесь гэты час тут распрацоўваюцца новыя ўзоры трактараў, павышаецца якасць, надзейнасць і даўгавечнасць выпускаемых машын. Мінскі трактарны, узнагароджаны ордэнам Леніна, у гэтай пяцігодцы дасць краіне звыш 400 тысяч трактароў.

Аўтамабільны, трактарны, падшыпнікавы, завод запасных частак, аўтаматычных ліній, моторны, лабараторыі і карпусы Акадэміі навук БССР, паліклінікі, кінатэатры, школы, дзіцячыя ўстановы — з такім паслужным спісам прыйшоў да свайго дваццацігоддзя калектыву будаўнічага трэста № 5. На яго працоўным рахунку 1 мільён 217 тысяч квадратных метраў вытворчых плошчаў і 618 тысяч квадратных метраў жылля. І вось вынік — за ўзорнае выкананне заданняў сямігадовага плана трэст № 5 узнагароджаны ордэнам Леніна. Іосіфу Юркову, які прайшоў тут шлях ад сталяра да ўпраўляючага трэстам, прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы.

Вышэйшай урадавай узнагароды — ордэна Леніна удастоены і Гомельскі шкляны завод і М. В. Ламаносава. Ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга ўзнагароджаны Мінскі станцыйна-будаўнічы завод імя Кастрычніцкай рэвалюцыі і Гомельскі тлушчавы камбінат.

І, нарэшце, самае апошняе паведамленне: за паспяховае выкананне заданняў сямігадовага плана Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР узнагародзіў ордэнам Леніна Мінскі аўтамабільна-аўтамабільны завод і ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга Беларускі аўтамабільны завод. Камунізм вырастае са свядомай працы і ўзнагароды беларускім рабочым—свед-чым іх свядомай, самаадданай працы. Яны прыносяць свой важкі ўклад у ажыццяўленне грандыёзных планаў пяцігодкі.

НА ЗДЫМКУ: слесар-зборшчык Мінскага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга станкабудаўнічага завода імя Кастрычніцкай рэвалюцыі А. ГЛАДКІ адладжвае новы станок.

БЕЛАРУСЬ АЎТАМАБІЛЬНАЯ

Першым уладальнікам аўтамабіля ў Беларусі быў князь Радзівіл. Першым шафёрам — рэвалюцыянер, які вазіў князя. Потым гісторыя зрабіла круты разварот, і шафёр пачаў вазіць людзей у скуранках, якія былі перакрываючы куліяў і стужкамі. Потым пайшлі суботнікі, будоўлі, славуць аўтапрабегі, і аўтамабіль ужо стаў не раскошай, а «сродкам перамяшчэння». Ён, наш шафёр, ездзіў на «фордах» і «газіках». «АМО» гучала для яго, як музыка. Зараз ён з задавальненнем садзіцца за баранку «МАЗа» і, безумоўна, марыць, каб перасесці на жодзіцца.

Па дарогах краіны ідуць і ідуць «зубры». Так шафёры завуць мінскія машыны. Ён, бяспрэчна, дужэйшы за таго, ляснога. Ён вечно ў дарозе. Вось ужо без мала дваццаць гадоў. А пачалася гэта доўгая дарога з Цэнтральнай плошчы Мінска. 7 лістапада 1947 года першы «МАЗ», на спідометры якога быў толькі дзесятак рабочых кіламетраў — ад завода да ўрадавай трыбуны — адправіўся ў вялікае жыццё.

Цяпер ён, безумоўна, вельмі змяніўся. 16 сакавіка 1965 года ўступіў у строй новы канвеер. І гэты дзень стаў днём нараджэння цэлага сямейства зуброў. Кожны стаў днём нараджэння цэлага сямейства зуброў. Кожны стаў днём нараджэння сям'і з палавінай і больш тон. Зубр з боку капота «прыгнуў» наверх. Калі шафёр сядзіць за

баранкай, ён глядзіць на дарогу праз яго галаву. Зубр таксама глядзіць уперад. І абодва яны—шафёр і зубр, які стаў сімвалам бездаказнай надзейнай машыны,— заўсёды ў дарозе.

Сустрэкаючыся на дарогах, яны іншы раз абганяюць самазвал, які ўзяў старт з Жодзінскага канвеера. Але «БелАЗ» не крыўдуе. Як і належыць волату, глядзіць на іх з пагардай: у вас, маўляў, хуткасць, а ў мяне дваццаць сем тон, ды і ў хуткасці, калі спатрэбіцца, магу пацягацца. За шклом кабіны мільгане на хвіліну твар вадзіцеля, поўны гордасці. Што ці кажы, а машына накладвае адбітак і на самога шафёра. Асабліва такая, якая не мае сабе роўных на магутнасці.

Шафёр, які сядзіць за рулём, вельмі любіць сваю машыну. Пры выпадку, асабліва, калі зойдзе спрэчка аб перавагах той ці іншай маркі, ён напамінь, што сусветнае аўтамабілебудаўніцтва не ведае такіх цяжкавагавікоў, як беларускі самазвал, што ўжо гудуць на дарогах першыя саракатонкі, што на канструктарскіх чарцяжах ясна праступаюць сілуэты яшчэ больш магутных машын, якія могуць падумаць 65, 110, 220 тон...

«Вось бы на такой пракаціца!»—марыць, напэўна, кожны шафёр. Ну, што ж. Мы хочам, шафёр, каб табе пашанцавала.

За последнее время в союзной прессе было опубликовано много Указов Президиума Верховного Совета СССР. Этими Указами правительство Союза ССР наградило орденами и медалями большую группу рабочих, служащих и инженерно-технических работников промышленных предприятий, а также целые коллективы заводов и фабрик за успешное выполнение семилетнего плана. За успешное выполнение семилетнего плана орденом Ленина награждены Минский тракторный завод, Оршанский льнокомбинат, строительный трест № 5. Лучшим производственным и коллективом посвящена передовая статья «ГЕРОИ НАША ГА ЧАСУ».

На 3 стр. со статьей «НАС НАТХНЯЛІ СЛОВЫ ЛЕНИНА» выступает член КПСС с 1917 года С. Жбанков. Автор этих строк до Великой Октябрьской Социалистической революции учительствовал на Климовщине Могилевской области, а потом служил на Балтике. Он рассказывает, как был избран делегатом III Всероссийского съезда Советов, как встречался с Владимиром Ильичем Лениным. С. Жбанков участвовал в становлении Советской власти в Белоруссии, боролся с бандой Стрелкопытова в Гомеле.

Как в Белоруссии, так и во всей стране хорошо известно имя генерала Льва Доватора. Своими героическими подвигами в годы Великой Отечественной войны он прославил белорусский народ, внес свой вклад в дело победы над фашистскими захватчиками. Кинорежиссер Ястребов готовится к съемке документального фильма «Генерал Доватор». В очерке «У СЯМІ ГЕНЕРАЛА ДАВАТАРА» [4-5 стр.] автор будущего кинофильма рассказывает о некоторых эпизодах из жизни Льва Михайловича во время войны.

Трудящиеся Слуцка отмечают 850-летие своего города. За годы Советской власти он стал крупным культурно-индустриальным центром нашего края. Нынешний Слуцк — город кинотеатров и широких асфальтированных улиц, крупных предприятий и школ. Еще в XVIII столетии слуцкие бояре снискали себе всемирную известность, ткнут их в Слуцке и теперь («ГОРАД СТАРАЖЫТНЫ, ГОРАД МАЛАДЫ», 5 стр.).

В Белоруссии хорошо известно имя писателя Макара Последовича, которому исполнилось недавно 60 лет. Автор многих книг, он полон сил и творческих замыслов. Макар Последович ведет большую общественную работу. Он член Белорусского товарищества по культурным связям с соотечественниками за рубежом, член редколлегии газеты «Голас Радзімы» [«ПІСЬМЕННІК, ПУБЛІЦЫСТ, ГРАМАДСКІ ДЗЕЯЧ» 6 стр.].

Вышел первый том этнографического очерка «Народы Европейской части СССР». Эта книга является началом восемнадцатитомной фундаментальной серии «Народы мира», издание которой начал институт этнографии Академии наук СССР. В первом томе дан большой обобщающий этнографический очерк «Белорусы». Он написан и подготовлен коллективом ученых Института искусствознания, этнографии и фольклора АН БССР [«МЫ — БЕЛАРУСЫ», 6 стр.].

НАС НАТХНЯЛІ СЛОВЫ ЛЕНИНА

Да 50-годдзя

Савецкай улады

Першыя дэкрэты Савецкай улады, першыя атрады і часці Чырвонай Арміі, упартая барацьба з ворагамі, які прагнуў задушыць рэспубліку рабочых і сялян. Мне выпала ваяваць шчасце бачыць на ўласныя вочы ўсе гэтыя падзеі, прымаць у іх непасрэдны ўдзел.

Да вялікіх кастрычніцкіх падзей я настаўнічаў у Клімавіцкім павеце Магілёўскай губерні, а потым быў прызваны на вясную службу. Служыў на падводных лодках Балтыйскага флоту радавым матросам, дзе мне і застала Лютаўская, а потым — Кастрычніцкая рэвалюцыя.

Балтыйцы-матросы былі вернай апорай рэвалюцыі. Маршкі выбралі мне старшынёй камітэта 4-га дывізіёна падводных лодак. У перыяд ад лютага да кастрычніка мы вырашылі складаныя задачы. Ва ўмовах рэжыму Часовага ўрада неабходна было закончыць са старымі парадкамі на флоце, расшырыць бальнавіцкі ўплыў на матроскія масы. І ў час рэвалюцыі большасць матросаў нашага дывізіёна поўнасцю прымагла лозунгі і патрабаванні бальнавіцкай партыі. Загады марскога міністра і Часовага ўрада не выконваліся. Прызнаваліся толькі аўтарытэт і ўказанні «Цэнтралбата», на чале якога стаў Дыбенка.

У снежні 1917 года паехаў на радзіму ў Беларусь. Чацвёрты Магілёўскі з'езд сялянскіх дэпутатаў, які адбыўся ў студзені 1918 года і дэлегатам якога мне выбралі ад Касцюковіцкай воласці, унёс яснасць, хто сапраўдныя сябры народа і хто яго ворагі. Мы, бальнавікі, і тыя, хто спацьваў нам, уступілі тады ў барацьбу са згоднікамі і кадэцкай часткай з'езду. Крыху пазней я паехаў у Петраград, на 3-ці Усерасійскі з'езд Саветаў, які запомніўся мне на ўсё жыццё.

У студзені ў Смольным адкрыўся з'езд сялянскіх дэпутатаў. На прапанову Я. М. Сявядова было вырашана далучыцца да Усерасійскага з'езду рабочых і салдацкіх дэпутатаў, які праходзіў у Таўрычаскім палацы.

Увечары таго ж дня Я. М. Сявядоў адкрыў пасяджэнне аб'яднанага з'езду Саветаў. У Беларусі тады была складаная абстаноўка. Тут былі і польскія легіянеры з корпусу Доўбар-Мусціцкага, якія сталі на абарону памешчыкаў.

Шмат шкоды наносілі нам беларускія нацыяналістычныя арганізацыі, якія знаходзіліся на тэрыторыі РСФСР.

Параўшыся, мы вырашылі прасіць Ул. І. Леніна сустрэцца з намі. Нягледзячы на вялікую занятасць, Ільіч згадзіўся. 15 студзеня каля дзясці гадзін раніцы ён прышоў да нас.

Прывітаўшыся, Ленін пачаў гаварыць. Помніцца, Уладзімір Ільіч закруціў пытанні аб міры, аб кайзераўскай Германіі, войскі якой акупіравалі частку тэрыторыі Беларусі аб зямлі, аб тым, як раней жылі сяляне Беларусі і як іх прыгняталі, аб тым, як цяпер павінна будавацца Савецкая ўлада на месцах.

Сваю гутарку Ленін закончыў словамі, што толькі Савецкая ўлада можа вызваліць працоўных ад прыгнёту, што беларускі народ толькі разам з рускім народам зможа стварыць сваю свабодную дзяржаву рабочых і сялян.

Са з'езду мы ехалі бадзёрыя, модныя. Наперадзе былі вялікія справы — стварэнне органаў Савецкай улады на месцах. Вярнуўшыся з Петраграда, землякі выбралі мне старшынёй павятовага выканкома. Тады ж ствараліся першыя атрады Чырвонай гвардыі для барацьбы з белалаякамі з корпусу Доўбар-Мусціцкага. У Клімавіцкім павеце мне давялося стаць першым арганізатарам партыйнай арганізацыі бальнавікоў. Пашчасліва была выбраным і дэлегатам 5-га Усерасійскага з'езду Саветаў.

Жорстка барацьба новага са старым праходзіла і ў Магілёве, дзе я працаваў членам Магілёўскага губрэўкома, а затым губваенкома. Перад пераездам губцэнтра з Магілёва ў Гомель прымаў удзел у ліквідацыі, так званым страканьтаўскага мяцяжу ў Гомелі ў сакавіку 1919 года.

Час утварэння першых Саветаў дэпутатаў працоўных у Беларусі, і ў прыватнасці ў маім родным Клімавіцкім павеце, быў часам гарачых бітваў з контррэвалюцыйнымі элементамі, якія ўсім сіламі стараліся затрымаць наш імклівы наступ. Словы правадыра рэвалюцыі ўзнімалі народ на барацьбу за новую ўладу, і ён выйшаў пераможцам.

С. ЖБАНКОВ,
член КПСС з 1917 года.

НАШЫ КАРЭСНАДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

ІХ РАЗЛУЧЫЛА ВАЙНА

Перад вайной сям'я Матроны Дайнека жыла ў вёсцы Дуброва Светлагорскага раёна, што на Гомельшчыне. Калі прыйшлі гітлераўскія акупанты, людзі не скарыліся. Яны арганізавалі партызанскі атрад і пачалі біць фашыстаў.

Тады карны гітлераўскі атрад прыбыў у Дуброва, і ўсёх жыхароў пачалі ў лагер смерці «Азарычы». Трапіла туды і Матрона Зіноўеўна з пяці дзецямі. Пацігнуліся дні пакут і здзекаў. Кармілі гнілой канустай і зёрнамі бульбай. У лагеры панавалі тыф. Вясной 1943 года на руках у Матроны Зіноўеўны памёр малодшы сын, а хутка захварэлі яшчэ двое дзяцей.

Войскі Савецкай Арміі з баімі прабіваліся на захад, вызваляючы ад фашыскай навалы ўсё новыя і новыя гары і сёлы. Вызвалілі яны і Азарычы. Колькі было радасці і слёз пры сустрэчы з байцамі, неслыа апісаць. У гэты час старэйшы сын Матроны Зіноўеўны некуды адыйшоў. Яна набегла з адной дачкою яго шукаць, а меншым двум загадала чакаць яе ў лагеры.

Пакуль Матрона Зіноўеўна шукала сына, вясныя санітары пасадзілі яе малодшых дзяцей у машыну і павезлі ў бальніцу. Дзеці не казалі вясным, што ў іх ёсць маці: старэйшай было ўсяго чатыры гады.

А маці тым часам знайшла сына і зноў вярнулася ў лагер. У яго ні пыталася яна, куды павезлі яе дзяцей, дакладна ніхто не мог сказаць. Вясныя ж санітары, якія займаліся эвакуацыяй хворых дзяцей, паехалі далей.

У бальніцы малодшы сын Матроны Зіноўеўны памёр, хоць урачы зрабілі ўсё, што было ў іх сілах. Дачка Марыя напавілася. І пасля бальніцы яе накіравалі ў дзіцячы дом. Тут яна скончыла 8 класаў і паступіла вучыцца на курсы навапрацоў. Пасля атрыманні спецыяльнасці яна працавала ў адной са сталовых Мін-

ска. Тут жа яна выйшла замуж і пераехала жыць на радзіму мужа ў вёску Яроміна, што пад Гомелем.

Але надзея на сустрэчу з маці не паддала Марыю. Яна помніла, што перад вайной яе бацькі жылі ў Дуброва і што іх прозвішча Шкутавы. Хутка Марыя даведалася, што недалёка ад Светлагорска ёсць Дуброўскі сельскі Савет. Туды на імя старшыні Савета яна і напісала пісьмо. Але на тэрыторыі сельсавета людзей з прозвішчам Шкутавы не аказалася. Нехта ўспомніў, што Шкутавымі называлі Дайнекаў, якія жылі тут да вайны, а цяпер пераехалі ў вёску Агароднікі Калінявіцкага раёна.

Далейшыя падзеі адбываліся хутка. Работнікі Дуброўскага сельсавета паведамілі Марыі, дзе жыве яе маці. Яна напісала пісьмо Матроне Зіноўеўне ў Агароднікі. І, нарэшце, больш чым праз дваццаць год адбылася сустрэча маці і дачкі, якіх разлучыла вайна.

І. СЛЯПЦОВ.

ВЕСТКІ З БАБРУЙСКА

Бабруйскі завод сельскагаспадарчага машынабудавання — адно з маладых расцучых прадпрыемстваў горада. Калі ў 1960 годзе, у першы год свайго існавання, завод выпусціў усяго толькі 1 500 універсальных трактарных прычэпаў, дык у гэтым годзе з яго канвеера сыйдзе больш 12 тысяч удасканаленых сельскагаспадарчых машын. На Міжнароднай выстаўцы, сельскагаспадарчых машын у Маскве універсальны трактарны прычэп з гумавым колыцавым прыстасаваннем, сконструяваны на гэтым заводзе, быў удастоен залатога медаля.

З канвеера завода ўжо сыйшоў 50 000-ы універсальны трактарны прычэп.

Вялікія работы праведзены ў гэтым годзе на раканструкцыі Бабруйскай прыстані на рэка Бярэзіне. На пляцоўцы пабудаваны новыя прыгожыя памяшканні, апрачаты ў жалезабетон велізарны

участак прычала, уздоўж якога пракладзены чыгуначныя рэйкі.

А. АНЦЫФЕРАУ.

Мантаж партальнага крана-волата «Камунар» на прыстані г. Бабруйска.
Фота В. Юшкевіча.

Першынец
ГОЭЛРО

Ліпень 1927 года... Першы калочак, забіты будаўнікамі. Тут, на Аршаншчыне, у раёне пасёлка Арэхі, мяркуецца пабудавань самую магутную па тым часе электрастанцыю ў рэспубліцы — першынец Ленінскага плана ГОЭЛРО. У яе катлы пойдзе мясцовае паліва — торф. Правады панясучь энергію над балотамі і палямі, пойдуць у далёкія і блізкія гары, і перш за ўсё ў Віцебск, Магілёў, Оршу...

Гучыць медзь аркестра. На імправізаванай трыбуне

госці з Мінска, Масквы, Ленінграда...

Амаль сорак гадоў прайшло з таго часу. Але не сцерліся ў памяці хвалючыя хвіліны закладкі падмуркаў слаўнага Асінбуда. У лістападзе 1930 года першынец беларускай энергетыкі даў прамысловы ток. Аляксандр Канстанцінавіч Маслаў, сакратар партарганізацыі БелДРЭСА, расказвае:

— Цяжкія выпрабаванні выпалі на долю станцыі ў гады Вялікай Айчыннай вай-

ны. Фашысты, адступаючы, узарвалі катлы, вывелі са строю ўсё абсталяванне. БелДРЭС аднаўляла ўся краіна. Ужо ў 1948 годзе станцыя працавала на поўную магутнасць.

Слаўныя традыцыі беларускай працягваюць маладыя энергетыкі. Вось ужо некалькі год запар мы трымаем першынство ў сацыялістычным спаборніцтве. Ветэраны Асінбуда накіравалі нам: быць усюды наперадзе. І гэты наказ выконваецца з гонарам.

М. САВІЧ.

МЫ — БЕЛАРУСЫ

На паліцах кніжных магазінаў з'явіўся першы том этнаграфічных нарысаў «Народы Еўрапейскай часткі СССР». Гэтая кніга з'яўляецца адной з васьмінаціці тамоў фундаментальнай серыі «Народы свету», выданне якой распачата інстытутам этнаграфіі АН СССР.

У гэтым томе ўпершыню дана абагулены вялікі этнаграфічны нарыс «Беларусы» (у кнізе змешчаны таксама нарысы «Рускія», «Украінцы» і дзевяці матэрыялаў). Напісан ён і падрыхтаван да друку калектывам вучоных Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР пад агульным кіраўніцтвам доктара гістарычных навук, прафесара А. І. Залескага, аўтарскі калектыв узначальваў доктар гістарычных навук В. К. Бандарчык.

Гэты нарыс — своеасаблівы партрэт нацыі ў двух асноўных ракурсах жыцця — матэрыяльным і духоўным. Асабліва ўвага ў ім ўдзяляецца сённяшніму дню.

Мы з гонарам і поўным правам заяўляем цяпер: сацыялістычная нацыя беларусаў квітнее ў вялікай многанацияльнай сям'і савецкіх народаў. Сёння нас, беларусаў, амаль дзевяць мільёнаў, сёння Савецкая Беларусь — роўная сярод роўных рэспублік-сясцёр. Яна з'яўляецца адным з заснавальнікаў і актыўным членам ААН, паслядоўна і цвёрда выступае на міжнароднай арэне за мір, дэмакратыю і сацыялізм.

А была ж... Так і ўспамінаюцца поўныя журботы словы паэта:

«Чым ты была, Беларусь мая родная?!»

І сапраўды, чым? Паўночна-заходняй аграрнай украінскай Расійскай імперыі. Карэнных жыхароў нават забаранялі называць беларусамі, а проста: рускае насельніцтва гэтага краю або заходне-русы. Толькі пасля перамогі Вялікага Каестрычніка слова беларусы набыло грамадзянскае, а беларускі народ пры дапамозе рускага і іншых братніх народаў пад кіраўніцтвам партыі Леніна вызваліўся ад сацыяльнага і нацыянальнага ўціску, набыў сваю дзяржаўную самастойнасць.

У нарысе добра адлюстраваны не толькі гістарычныя працэсы, якія фарміравалі развіццё беларускай нацыі, але і творчая дзейнасць людзей, іх матэрыяльная і духоўная культура, грамадскае жыццё і г. д.

Аўтарскі калектыв нарыса правільна зыходзіў з разумення этнічнай агульнасці нацыі як гістарычнай катэгорыі. У аснову напісання сваёй работы ён бярэ марксісцкае, матэрыялістычнае разуменне гістарычных працэсаў, якія адбываліся на Беларусі і прывялі ўжо ў канцы XVIII стагоддзя да канчатковага фарміравання нацыі. Да гэтага часу тут выраслі і сталі даволі буйнымі гаспадарча-рамесніцкімі, адміністрацыйнымі і культурнымі цэнтрамі такія гарады, як Полацк, Магілёў, Мінск, Віцебск, Гродна, Пінск і інш.

Хаця ў аснове сваёй як у гарадскіх, так і ў сельскіх жыхароў захоўваліся агульнарускія рысы, але да гэтага часу (канец XVIII стагоддзя) склаўся ўжо тыповы беларускі асаблівасці ў набыццях, адзенні, ежы, абрадах і звычаях, у фальклоры, мове і г. д. У пачатку XVI стагоддзя ў Беларусі з'яўляецца кнігадрукаванне, разгортваюць сваю дзейнасць асветнікі Георгі Скарына, пазней Сімеон Полацкі, Сымон Будны і інш.

Толькі пасля перамогі Каестрычніка беларускі народ здолел вызваліцца ад усіх форм прыгнёчання, набыў нацыянальную самастойнасць і незалежнасць. З нечуванай сілай разгарнуліся яго творчыя здольнасці, бо ўпершыню ён стаў сапраўдным гаспадаром на сваёй вольнай зямлі.

З аграрнай, адсталай украінскай царскай імперыі Беларусь ужо за гады даваенных няціодак ператварылася ў рэспубліку з высокаразвітай прамысловасцю і сацыялістычнай сельскай гаспадаркай. Далейшаму матэрыяльнаму і духоўнаму развіццю рэспублікі перашкоджала вайна. Гітлераўцы за тры гады акупацыі знішчылі палавіну ўсяго нацыянальнага багацця беларускага народа. Але яны не маглі знішчыць прагу да жыцця і свабоды, і менавіта гэтыя якасці дазволілі нашым людзям з данамогай братніх народаў краіны хутка зачыць раны вайны. Ужо к 1948—50 гг. Беларусь на вытворчасці важнейшых відаў прадукцыі пераўзышла даваенны ўзровень, да гэтага часу ў асноўным была завершана калектывізацыя ў заходніх абласцях рэспублікі.

Грунтоўна паказаны ў кнізе пасляваенны перыяд жыцця і працы беларусаў, і кожны чытач з прыемнасцю і карысцю

можа зрабіць (з данамогай гэтай кнігай) экскурсію па прасторы нашай рэспублікі.

Значная ўвага ў кнізе ўдзелена жыццю і планіроўцы дамоў, апісанню паселішч і гарадоў. Тэарэтычны матэрыял падмацоўваецца добрымі фотаздымкамі і малюнкамі-планамі сучасных сельскіх жылых дамоў. Асобныя раздзелы паказваюць беларускае нацыянальнае адзенне, ежу, іх трансфармацыю пад уплывам часу і матэрыяльных культур братніх народаў.

Вядомы савецкі вучоны-географ Н. Баранскі заўважыў аднойчы: як у геаграфіі, так і ў іншых галінах навукі амаль заўсёды «раздзел аб насельніцтве... выпадае бясплодна, правадзіўшыся паміж прыродай і гаспадаркай». Вельмі слушная заўвага! Этнаграфія і заклікана якраз выправіць гэты недахоп, даць павуцы раздзел аб жыцці насельніцтва ў самых розных яго аспектах і праяўленнях. Вялікі і змястоўны навукова-нацыянальны нарыс «Беларусы» (як, дарэчы, і іншыя нарысы гэтага тома) — таму канкрэтнае пацверджанне. Ён уяўляе значную цікавасць як для спецыялістаў, так і для «радавых» чытачоў рэспублікі і тых, хто знаходзіцца далёка за яе межамі.

А. МЯЛЕШКА,
навуковы супрацоўнік
Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору.

ПІСЬМЕННІК, ПУБЛІЦЫСТ, ГРАМАДСКІ ДЗЕЙЧ

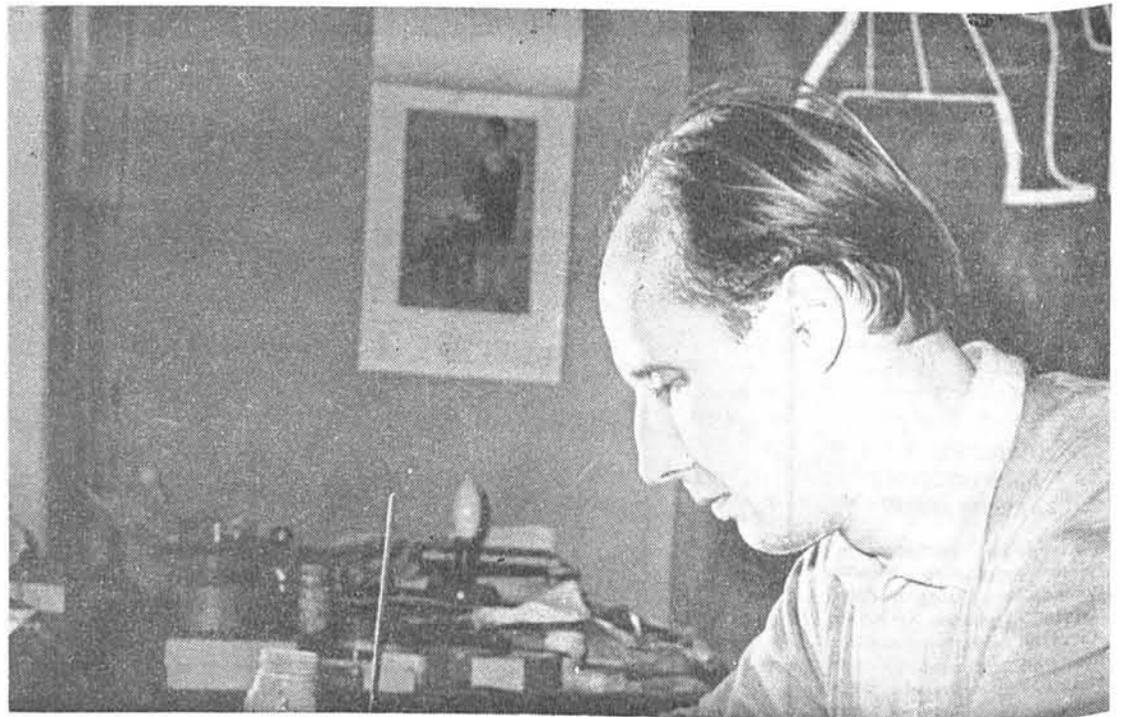
бібліятэцы «Голасу Радзімы». У гэтых кніжках, як і ў шматлікіх фельетонах і памфлетах, надрукаваных у нашай газеце, а таксама ў выступленнях па радыё пісьменнік востра крытыкуе і высмейвае здраднікаў Радзімы, якія ў гады ліхалецця лізалі боты гітлераўскім акупантам, а сёння за мяккой ліжкуць боты падпальчыкам вайны, заклікае сумленных землякоў да ўмацавання культурнай сувязі з Радзімай.

ВЯДОМАМУ беларускаму пісьменніку, актыўнаму члену Беларускага таварыства па культурных сувязях з сучаснымі нацыяналістамі за рубяжом, члену рэдкалегіі газеты «Голас Радзімы» Макару Трафімавічу Паслядовічу споўнілася 60 год. «Марсель», «Хада ў заўтра», «Магістральны канал», «Паўстанне», «Цёплае дыханне», «Святло над Ліпскам», «З табою побач» — вось далёка няпоўны пералік твораў, якія хваляюць чытачоў нашай рэспублікі і за яе межамі. Нашы землякі ведаюць Макара Паслядовіча яшчэ і па яго кніжцы «Па воўчыя сцежках» і памфлеце «Пад дзвіома дойнымі каровамі», выданым у

Калі да нас у Беларусь прызджаюць нашы землякі з-за мяжы, на сустрэчах з імі часта можна бачыць Макара Паслядовіча. Яго шчырая ўсмішка, простая і сардэчная гутарка заўсёды пакідалі прыемнае ўражанне ў сучаснікаў.

Мы ўпэўнены, што яшчэ многімі новымі цікавымі, таленавітымі кніжкамі парадзе нас пісьменнік, і жадаем юбіляру доўгіх год плённай літаратурнай і грамадскай дзейнасці.

НА ЗДЫМКУ: Макара ПАСЛЯДОВІЧ выступае на пленуме Беларускага таварыства.

Арлен Кашкурэвіч—таленавіты мастак. Ён працуе ў галіне кніжнай і станкавай графікі. Зараз займаецца афармленнем новага выдання паэмы Я. Купалы «Курган» на беларускай, рускай і украінскай мовах.

КРАТКИЙ БЕЛОРУССКО- РУССКИЙ СЛОВАРЬ

(Начало в №№ 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 33).

ПЛЯЦОУКА плошчадка
ПЛЯШКА фляжка, бутылка, склянка
ПОБАЧ рядом
ПОБЫТ быт
ПОЗІРК выгляд, взор
ПОКЛІЧ прызыв
ПОМНІК памятник
ПОРУЧ рядом

ПОУДЗЕНЬ юг
ПОУНАЧ север
ПОШАСЦЬ эпидемия, поветрие
ПРАБАЧЫЦЬ простить, извинить
ПРАГА жажда, ненасытность
ПРАДМОВА предисловие
ПРАМЕНЬ луч
ПРАМОВА речь, выступление
ПРАМЫСЛОВАСЦЬ промышленность
ПРАПАНАВАЦЬ предложить
ПРАС уют
ПРАСТОРА пространство
ПРАСЦЯГ простор, ширь
ПРАЦАВАЦЬ работать, трудиться
ПРАЦЯГ продолжение
ПРАЧУЛА трогательно, прочувствованно
ПРОДАК предок
ПРОЗВІШЧА фамилия
ПРОРВА пропасть, бездна
ПРОЦЬМА уйма, видимо-невидимо
ПРЫБІРАЦЦА наряжаться, украшаться
ПРЫБЫТАК доход, прибыль
ПРЫВАТНЫ частный
ПРЫВІД призрак, видение
ПРЫВІТАЦЦА поздороваться
ПРЫГОДА приключение
ПРЫГОЖЫ красивый

ПРЫГОННІК крепостник
ПРЫДБАЦЬ приобрести, нажать
ПРЫЕМНА приятно
ПРЫКАЗКА пословица
ПРЫКЛАД пример
ПРЫКРА неприятно, противно, досадно
ПРЫЛАДА прибор, приспособление
ПРЫМЕТНІК имя прилагательное
ПРЫМУШАЦЬ заставлять
ПРЫНАДНА заманчиво, привлекательно
ПРЫНАЗОУНІК предлог [часть речи]
ПРЫНАМСІ по крайней мере
ПРЫНІТАВАЦЬ прикрепить при помощи болта
ПРЫНУКА принуждение
ПРЫПЕЧАК шесток
ПРЫПОЛ подол
ПРЫСАДА дорога, обсаженная деревьями
ПРЫСАК горячая зола
ПРЫСВЯЦІЦЬ посвятить
ПРЫСЛОУЕ наречие
ПРЫСТАСАВАННЕ приспособление
ПРЫСТУПКА ступенька, подножка
ПРЫСУД приговор
ПРЫТОМНАСЦЬ сознание, чувство
ПРЫТУЛАК приют, убежище

ПРЫХВАТКАМІ урывками
ПРЫХІЛЬНІК сторонник, поборник, приверженец
ПРЫХІНУЦЦА прижаться, прильнуть, припасть
ПРЫЦЕМАК полумрак, полутьма
ПРЫШЛАСЦЬ будущее, грядущее
ПРЫШЧЭПЛІВАЦЬ прививать
ПРЫЯЗНАСЦЬ дружелюбие, доброжелательство
ПСАВАЦЬ портить
ПУГА кнут
ПУКАТЫ выпуклый
ПУПЫШКА почка
ПУСТАЗЕЛЛЕ сорняк
ПУСТЭЧА пустырь, заброшенное место
ПУХЛІНА опухоль
ПЫРСКАЦЬ брызгать
ПЫТАННЕ вопрос
ПЭНДЗАЛЬ кисть
ПЭУНЫ достоверный, определенный
ПЯРУН удар грома
ПЯРЭДАДНЕ канун
ПЯРЭСТЫ пестрый
ПЯРЭЧЫЦЬ возражать, прекословить
ПЯСТУН баловень, неженка
ПЯЧКУР пестарь
ПЯШЧОТНА нежно, ласково

ЗЕМЛЯ... Жесткая, изборожденная трещинами, иссушенная зноем, как руки отца, детства познавшие тяжкий труд крестьянина. С того дня, как Кирьякос Имширидидис увидел впервые эту землю, она все время перед его глазами. По ней он шел за плугом рядом с отцом, когда был совсем еще мальчуганом, а сейчас ему самому уже перевалило за семьдесят. В далеком 1920 году переехала семья Имширидидисов из России, охваченной огнем гражданской войны, в Грецию. Поселились в селении Веви близ города Флорин.

Так и состарился там Кирьякос. Выдал четырех дочек замуж. Остался вдвоем со старухой вести нехитрое крестьянское хозяйство. С каждым годом все труднее было сводить концы с концами. Сам работать в поле уже не мог. Пришлось нанять трактор, принадлежащий хозяину побогаче. Таких хозяев в селении, где пятьдесят дворов, — двое. Остальные живут или так же, как Кирьякос, или хуже.

Бюджет семьи Кирьякоса не ахти какой: 8—10 тысяч драхм, да и то если год выдаться урожайным. Этим денег едва хватает на жизнь, на то, чтобы как-то поддерживать хозяйство.

А тут еще неожиданно-нежданно пришла беда. Разболелся у старого Кирьякоса левый глаз. Пробовал закапывать зельем, купленным в аптеке города Флорин, — не помогло. Что ни день, все хуже стал видеть этим глазом. Наконец, решился обратиться к врачу.

Врач осмотрел глаз, важно задумался, потом сказал:

— Что ж, подождем немного, будем оперировать. Надеюсь, условия вам известны?

Кирьякос знал «условия», но от этого ему было не легче. В прошлом году его сосед потратил на лечение две тысячи драхм. А болезнь-то у него была совсем пустяковая. Кирьякос прикинул, во сколько примерно обойдется ему операция, и охнул, получалось что-то более трех тысяч драхм. Это здесь, во Флорине. А говорят, есть в Афинах известный профессор, так тот берет за лечение столько, что крестьянину среднего достатка, каким считается Имширидидис, этих денег не изскрести даже в самый урожайный год.

Подумал Кирьякос и решил подождать. А с глазом все хуже, совсем почти перестал видеть. Как быть дальше? — терзался старый крестьянин.

И тут пришло письмо от сестры — Марии Хостелиди, которая живет в Советском Союзе, в городе Орджоникидзе. Письмо обычное: живы, здоровы, шлем приветы. Но сразу заволновался Кирьякос, как-то по-хорошему заволновался, словно перед радостным событием. От греков, побывавших в Советской стране, он слышал многое. Слышал и то, как тепло они отзывались об искусстве советских врачей.

ПРО-ЗРЕ-НИЕ

— Лечат, понимаешь, хорошо. Очень внимательные люди. И ничего не надо платить за лечение.

— Бесплатно? Где ты найдешь такого врача? — сомневался кое-кто.

— У нас, в Греции, конечно, не найдешь...

Жена Кирьякоса вслух перечитывала полученное письмо, а он все думал, думал и все укреплялся в этой мысли: надо ехать туда, в далекий советский город Орджоникидзе. Да и сестру хорошо бы повидать, сорок шесть лет, как расстались...

Растерянно озираясь, он сошел на перрон — маленький, сухонький старичок. И когда к нему шагнули двое мужчин с приветливыми улыбками, он не сразу признал в них племянников.

Встреча с родной сестрой через сорок шесть лет! Сестра уже бабушка. Дети — стра уже бабушки. Дети — стра сына и две дочери — взрослые люди со своими заботами и радостями. Все приобрели специальности, работают, растят своих детей. Удивлялся старый Кирьякос: как сестра

смогла их воспитать, вывести в люди, оставшись без мужа более тридцати лет назад?

Еще больше удивился он, когда племянник повел его к профессору Михаилу Николаевичу Бугулову. Дома, в Греции, к профессору так запросто не попадешь, хочешь, чтоб тебя только осмотрели — все равно плати деньги. Профессор внимательно осмотрел глаз и сказал:

— Сделаем операцию. Будете видеть, как орел.

Этот день — 29 июня 1966 года Кирьякос Имширидидис никогда не забудет. В тот день в республиканской больнице ему сделал операцию профессор Бугулов. Потом он лежал в больнице больше трех недель и все время чувствовал внимание, заботу врачей, медицинских сестер, санитарок. И он понял: это та искренняя человеческая доброта, которую не купишь ни за какие деньги, это та душевная доброта, которой чужды жесты, рассчитанные на внешний эффект. И с ней он сталкивался не только в больнице.

Чем ближе присматривался Кирьякос к людям неведомого ему прежде мира, тем сильнее ощущал их бескорыстие, душевную щедрость. Ему imponировал их оптимизм, отсутствие страха перед завтрашним днем. А когда с его прозревшего глаза сняли повязку и заботливые руки помогли подойти к распахнутому окну, он чуть не захлопотался от огромного чувства бесконечной благодарности этим людям, ставшим для него вдруг такими близкими и понятными. Мир сверкал радугой красок, мир был прекрасен.

— Я же говорил вам, Кирьякос, что вы будете видеть, как орел, — улынулся профессор Бугулов, когда старый крестьянин пришел поблагодарить его.

Эти теплые слова благодарности советским людям Кирьякос Имширидидис повторил и в беседе.

— Раньше я только слышал о жизни в вашей стране, — сказал он, — а теперь увидел ее своими глазами. Отныне я в вечном долгу перед вами.

Старому крестьянину из Греции полюбили столица Северной Осетии, ее люди, их гостеприимство и радушие.

Х. ГОКОЕВ.

Ад'язджая з добрымі думкамі

Некалькі тыдняў праяла ў Гомелі, у родзічаў гасця з Нью-Йорка — Бэла Майсееўна Альтшулер. Гэта яе трэці прыезд у Савецкі Саюз, у горад свайго дзяцінства, які яна пакінула пятнаццацігадовай дзяўчынкай. Карэспандэнт З. Зайцава сустрэлася з Бэлай Майсееўнай, і гасця адказала на яе пытанні.

— Як вы жывяце? Усё сваё жыццё я працавала, шыла капялюшы — ужо і пальцы перасталі гнуцца. Зараз атрымліваю пенсію — 84 долары. Здаецца, нямала. Але 64 долары з яе ідзе на аплату кватэры, тры долары трэба плаціць за наведванне ўрача. Вось і атрымліваецца, што сума, узятая сама на сабе, яшчэ нічога не гаворыць.

Прывяду яшчэ прыклад. З маімі родзічамі я чатыры разы пабывала ў тэатры — у Гомелі тады быў на гастролях Растоўскі тэатр. Сяджу ў зале, спектакль мне падабаецца, але хвалюся, думаю: сестра паўзарплаты за білеты аддала. А яна мяне супакойвае, што білеты не такія ўжо дарагія. У Амерыцы ж білет нават у кіно каштуе тры долары, а ўжо аб тэатры я не гавару...

Савецкаму чалавеку цяжка ўявіць, што з 445 дэлегатаў нацыянальнага кангрэсу Амерыкі ні ў сенате, ні ў палатце прадстаўнікоў няма ніводнага рабочага. А ў нас кожны ведае, што без грошай ні аб якіх выбарах няма сэнсу думаць.

Вядома, ёсць і іншая Амерыка. Амерыка буйных грашовых верхаводаў, уладальнікаў феадаў і асабліва асабліва феадаў і асабліва асабліва феадаў.

— Мы ведаем, што друк ЗША мае пастаянную тэму: аб быццам бы існуючым асаблівым становішчы яўрэяў у Савецкім Саюзе ў параўнанні з людзьмі іншых нацыянальнасцей. Што Вы можаце сказаць з гэтага выпадку?

Гавораць, самыя безнадзейныя сляпыя тыя, хто не хоча бачыць. У Амерыцы няма ніводнай газеты, за выключэннем органа Камуністычнай партыі і газеты «Русскі голас», дзе б штодзённа не пакалічалі на становішча яўрэяў у Савецкім Саюзе. Я асабіста ніколі не верыла гэтай пісаніне, а мае паездкі па нашай краіне далі столькі фактаў-абвясненняў, што іх хопіць на многа-многа гутарак у сябе дома, у Нью-Йорку. Усе мае родзічы яўрэі жывуць у Савецкім Саюзе добра. Сястра ў Маскве атрымала зручную двухпакаёвую кватэру, сестра ў Гомелі — таксама двухпакаёвую, у пляменніка таксама нядаўна было наваселле. Усе дарослыя працуюць, дзеці вучацца. Жыццё, адным словам, ідзе нармальна.

У Савецкім Саюзе велізарнымі тыражамі выдаюцца творы Шолам-Алейхема, Ільі Эрэнбурга, Леона Фейхтвангера і многіх іншых пісьменнікаў яўрэйскай нацыянальнасці, выхадзіць часопіс на яўрэйскай мове.

— Якое ўражанне зрабіў на Вас Гомель?

Вельмі прыемнае. Горад расце, добраўпарадкаваны, многія гамяльчане атрымліваюць новыя кватэры, у магазінах — добры выбар тавараў. І ўсюды — на вуліцах, на рынку, на пляжы, у тэатры я бачыла адно: шчаслівае жыццё пад мірным небам свабоднай краіны.

Асабліва запомнілася мне ваша моладзь: бадзёрая, вясёлая. Я разумею прычыну яе аптымізму — яе не палохае заўтрашні дзень. А маладыя амерыканцы — гэта людзі, часта расчараваныя ў жыцці. Яны не вераць у свой заўтрашні дзень. Гэта нацыянальная трагедыя амерыканскага народа.

Паеду з Гомеля з добрымі думкамі аб гэтым горадзе, яго людзях і ў Амерыцы абавязкова раскажу аб усім, што бачыла ў дні свайго паездкі.

Здані наяву

Каб прыцягнуць увагу турыстаў, у Заходняй Германіі наладжана серыйная вытворчасць «прывідаў» для ўладальнікаў замкаў. «Духі» механізаваны з дапамогай электрамагнэтнага і магнітафоннага ленты. Вось як адгукнуўся на гэта паэт-сатырык М. УЛАДЗІМІРАУ.

Па ФРГ чварта
Пляліся чуткі:
Духі
У старажытных замках
Мруць, нібы тыя мухі.
Уліваючы гэта,
У замках тых зайзята
Маадэрыруюць духай
Асартымент багавы.
Адным чынам — сто марак.
Другім — пяцсот за штукі.
І ў кожным —
Дасягненне
Навішае навукі.

Усе ведзьмы —
Пры дыёдах
І фотазэлементх.
І рогат ваўкалакі
У магнітафонных лентх...
Барон націсне кнопку —
І істраляюцца гасці:
А сугараных замка
Грымяць прывідаў коці!
Ды справа не ў забавах
Якогась там барона —
Так выклікаюць духай
І ў міністэрствах Бона.
Там здані не такія

Сягоння ўвакрасаюць:
Дух Гітлера, дух Фрыка,
Дух Гебеляса луннае.
Усе тыя, што сталі
Ля асвенцімскай топкі,
Хутэй націснуць хочыць
На ядзерныя кнопкі.
...Знікаюць, выміраюць
Прыдуманая духі,
Бо гэтыя ўжо зараз
Разводзіцца, як мухі.
Пераклад М. ЧАРНЯУСКАГА.

Госці з Афрыкі

19—21 жніўня ў Мінску гасцілі журналісты з афрыканскіх краін — Ганы, Танзаніі, Кеніі, Замбіі, Нігерыі, Занзібара, Уганды і іншых.

У Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі адбылася таварыская гутарка. Госці задалі рад пытанняў сваім беларускім таварышам па яру, паглядзелі фільмы «Брэсцкая крэпасць», «Звычайная хроніка» і «Вясенняя галасы». На Мінскім заводзе аўтаматычных ліній яны азнаёміліся з вытворчасцю, жыццём калектыву.

У сардэчнай абстаноўцы прайшла сустрэча гасцей з калгаснікамі сельгасарцелі імя Гастэлы Мінскага раёна. Старшыня калгаса Герой Сацыялістычнай Працы В. П. Шымацкі раскажаў аб жыцці і рабоце калгаснікаў, аб неўміручым подзвігу лётчыка Мікалая Гастэлы, чыё імя з гонарам носіць калгас.

Афрыканскія журналісты пабывалі на Заслаўскім вадасховішчы, гутарылі з мінчанамі і жыхарамі навакольных вёсак, якія прамодзілі свой выхадны дзень на вадасховішчы.

Посол США в ООН Голдберг: — Мы создаем новое международное право. «Вашингтон стар».

Амеррацья

Гэтая бесспрэчная верагодная гісторыя напэўна значыцца ў архівах міліцыі пад назвай «Аперацыя «Чатыры колы». Наўрад ці іншая назва больш дакладна адлюстроўвала б сэнс і змест таямнічага здарэння, што адбылося зусім нядаўна ў самым цэнтры нашага горада. От, паслухайце.

Дзяжурны аддзялення міліцыі, які многае пачуў за сваю шматгадовую службу, быў здзіўлены, калі пачуў блытаны расказ прыгожай жанчыны. Яна горка плакала. Разам з ёю прыйшоў мужчына, які, як адзначыў сам сабе дзяжурны, быў зусім не да месца арануты. Ён нібы збіраўся на бал.

— А вы кім даводзіцеся гэтай жанчыне? — запытаў яго дзяжурны.

— Я яе муж, бацька дзіцяці. Я прыбег сюды проста з работы...

— З работы?

— І вось што наведамі ў ён дзяжурнаму.

Наведвальнікаў у рэстаране было нямнога, бо час быў перадвячэрні, каля шасці гадзін. У вялізнай зале афіцыянты кланатліва аглядалі сервіроўку кожнага стала. Мікалай Аравін, як і яго таварышы, нячутнымі крокамі рухаўся паміж сталаў і зрэдку перастаўляў на іх шклянку або талерку. Чакалі наведвальнікаў.

— Аравін, цябе клічуць! — пачуў раптам афіцыянт строгі голас метрдэля.

— Іду.

Мікалай па-звычайнаму хутка выйшаў з залы і ўбачыў сваю жонку, якая стаяла каля швейцара. Яна была надзвы-

чай усхваляваная. Гэта было пачуццё, ніколі не прыходзіла да яго на работу.

— У чым справа, Ніна, што здарылася? Люся здарова?

— Няма Люсечкі, чыма нашай маленькай... — Жанчына горка разрыдалася.

— Што ты кажаш, Ніна? Што здарылася?

Глытаючы слёзы і штохвілінна выціраючы вочы хустачкай, жонка расказала наступнае:

Прыкладна гадзіну назад яна ўвайшла ў універмаг. Калі яна ўвайшла ў магазін, каля яе стаяла каля ўваходу. Ніна спачатку зазірнула ў электратэхнічны адзел.

— Я даўно хацела падабраць новы абажур для сталовай. Потым я выйшла з магазіна і ўбачыла, што няма ні каліескі, ні Люсі...

— Гэта яшчэ нічога не значыць, — прамовіў Мікалай, які не страціў прывычнай разважлівасці. — А што было далей?

— Разы тры я вакол універмага абегла. Нават у кафэ «Вясна» зазірнула — нідзе нічога... Што ж рабіць, Коля, што рабіць?

— Як што рабіць? — умяшаўся стары швейцар. — Перш за ўсё трэба заявіць у міліцыю...

— Вось чаму мы і прыйшлі да вас, — гэтымі словамі Мікалай Аравін закончыў свой расказ дзяжурнаму афіцэру.

Дастаўшы аўтаручку і паклаўшы перад сабой чысты аркуш паперы, дзяжурны пачаў задаваць пытанні.

— Імя і ўзрост дзіцяці? Адзёне? Прыкметы?

Бацькі наперабой надрабізна адказвалі.

— Апішыце каліеску.

— Даўжынёй метра паўтара, нізенькая, белага колеру, — адказаў Мікалай, — на чатырох колах.

— Гэта дакладна — на чатырох колах? — усміхнуўся дзяжурны. — Так і запінам, чаты-

ры колы. А цяпер ідзіце дадому і чакайце нашага наведвальніка.

Прыкладна праз дзве гадзіны нехта далікатна пастукаўся ў кватэру Аравіных.

Мікалай адчыніў. Перад ім з незвычайна сур'ёзным, калі не сказаць змрочным, выглядам стаяў малады старшыня міліцыі.

— Мікалай Сяргеевіч? — спытаў ён.

— Я, — заміраючы, выгаварыў Мікалай.

— Прашу спусціцца са мною. Матацыкл унізе...

— А я? — адчаем выкрыкнула Ніна.

Строгі твар старшыня раптам пасвятлеў, і, усміхаючыся, ён сказаў:

— А вы рухуйцеся сустрэць дачку. Яна, мабыць, вельмі прагаладалася.

Гісторыя аказалася незвычайна простаю. Праз 2—3 минуты пасля таго, як Ніна, пакі-

нушы каліеску з малой, увайшла ў універмаг, туды ж падыйшла другая жанчына з васьмігадовай дачкой.

— Каціоша, — сказала маці — пачакай тут крыху, я хутка вярнуся.

— Добра, мамачка, — адказала дзяўчынка, — я пачакаю.

Маці ўвайшла ў магазін, а Каця адразу падыйшла да каліескі, што стаяла каля прыгожай вітрыны. «О-о-о, ды тут цудоўная малютка, — падумала дзяўчынка. — Яна так смешна прычмоквае, уцягваючы соску».

І раптам тварык малюткі, якая да гэтага спакойна ляжала ў каліесцы, спачатку моцна зморшчыўся, ад чаго стаў падобны на дрэвіна абабраную моркву, а потым дзіця задышчалася ў нечакана рэзкім плачы.

— У-у-у, у-у-у! — жаласна неслася з каліескі.

Каця разгубілася: што рабіць? І яна прынілася за тое, што ў гэтых выпадках да яе рабілі мільёны іншых людзей — пачала раскачваць каліеску ўзад і ўперад, прыгаворваючы:

— Ну, не трэба, маленькая! Не трэба! Зараз мамка прыдзе. Ну, не трэба ж...

А потым яна спачатку пацхеньку, потым усё хутчэй і хутчэй паканіла каліеску наперад.

А праз дзве гадзіны бацькі Каціошы, якія за гэты час абеглі ўсе вуліцы і завулікі вакол універмага і здагадаліся, нарэшце, зазірнуць далому, убачылі наступную карціну: Каця стаяла пасярод пакоя ля каліескі і зусім як дарослая жанчына пераконвала малютку, якая трымала ў ротце вялікі палец уласнай ножкі:

— Не трэ-ба! Не трэ-ба! Зараз мы маленькай дзяўчыначцы дадзім паесці. Паесці дадзім.

На ўсе напрокі бацькоў Каця адказвала:

— Вы ж абяцалі мне купіць сястрычку, а не купіцеце... Вось я і дастала яе сабе сама.

Так закончылася гэтая операцыя, якая ўвайшла ў гісторыю нашай гарадской міліцыі пад назвай «Чатыры колы».

ПАКУЛЬ ШТО НА ЗЯМЛІ.

Фотаздымак П. ЗАХАРЭНКА.

БЕЛОРУССКИЕ БЛЮДА

Белорусские блюда — старинные и новые — мы даем в редакции шеф-повара столичного ресторана «Минск» А. ВАСИЛЬЕВА.

КАПУСТНЫЕ КЛЕЦКИ

Очистите 600 граммов белокочанной капусты, удалите кочерыжку, промойте, обсушите и нашинкуйте мелкой соломкой, положите в сотейник с толстым дном, добавьте 6 столовых ложек молока или воды, одну-две столовые ложки масла, закройте крышкой и припустите на медленном огне до готовности. Не прекращая нагрева, всыпьте 6 столовых ложек манной крупы, проварите до загустения.

Охладив массу до температуры парного молока, добавьте два яйца, соль, 2,5 столовой ложки сахара, перец. Положите массу на обсыпанный панировочными сухарями стол, раскатайте колбаской толщиной около трех сантиметров и нарежьте клецки. Опустите их в подсоленный кипяток и варите на слабом огне 10 минут. Выньте шумовкой, дайте стечь воде и обжарьте с маслом.

ФАРШИРОВАННАЯ СВЕКЛА

Отварите и очистите столовую свеклу. Удалите ложкой или выемкой середину. Приготовьте из отварного мяса фарш (столовую ложку на порцию), заправьте пережаренным в масле луком, перцем, солью и начините свеклу. Обсыпьте панировочными сухарями, сбрызните маслом. Поставьте в духовой шкаф и доведите до готовности. Подавайте со сметаной.

Блюдо можно не жарить, а тушить со сметаной в духовке. В этом случае панировка не нужна.

ПЕРЕПЕЧА

Замесите опару (один с четвертью стакан теплого молока или воды, одна чайная ложка соли, столько же сахара, две столовые ложки дрожжей). Поставьте в теплое место. Когда подойдет, влейте три-четыре слегка взбитых желтка и столько же взбитых в пену на холоде белков. Постепенно подсыпайте муку. (Всего требуется 600—800 граммов). Влейте в тесто еще треть стакана растопленного масла и месите до появления пузырьков. Снова дайте тесту подняться и тогда сделайте из него четыре каравая — тонкие лепешечки. Обмажьте форму или сотейник маслом, посыпьте сухарями. Положите лепешки, переключив каждую мясным фаршем.

Для фарша пропустите через мясорубку 700—800 граммов отварного мяса, поджарьте до бледно-золотистого цвета со столовой ложкой масла одну мелко изрубленную луковичку, смешайте с мясом и все вместе снова поджарьте на медленном огне. Затем добавьте два-три мелко рубленных крутых яйца. Для сочности влейте полстакана мясного бульона. Переключивайте каравай-лепешки остывшим фаршем, смазывая каждую маслом.

Форму или сотейник наполните наполовину, чтобы оставалось место для подъема. Поставьте на пятнадцать минут в тепло. Затем помажьте сверху перепечу маслом и сразу поставьте в очень горячую духовку, лишь через несколько минут постепенно сбавляйте жар.

Дзікабанд—сяло даўгалетніх

Большы як дзесяць чалавек, узрост якіх пераваж ў за 100, налічваецца ў Дзікабандзе — азербайджанскім сяле, размешчаным у гарах Талыша. Самаму староўшаму з іх Меджыду Арудж аглы Агаеву 131 год. Ён бадзёры і вось ужо больш як 120 гадоў працуе на палях, пасвіць авечак.

Меджыд Арудж аглы штодзённа выходзіць на горных сцяжках на 10—12 кіламетраў. Есць ён у меру. У меню пераважаюць малочныя стравы, мёд, сыр, брынза, зеляніна. Чаю не п'е зусім, лічычы за лепшае халодную крынічную ваду.

Ён ні разу ў жыцці не прабаваў спіртных напіткаў, але курыць 101 год, аддаючы перавагу махорцы, якую вырошчвае на прысядзібным участку.

У Меджыду Агаева пяцёра дзяцей ад другой жонкі Кіна-наз Кулі кызы, якой каля 90 гадоў. А ўсяго ў сям'і Агаевых 30 чалавек: дзеці, унукі, праўнукі, прапраўнукі.

Калектыў супрацоўнікаў рэдакцыі газеты «Голас Радзімы» выказвае глыбокае спачуванне рэдактару газеты Л. Я. Прокшу з прычыны напаткаўшага яго гора — смерці маці — Леакадзіі Антонаўны Прокшы.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:
Мінск, Ленінскі праспект, 77.
Дом друку.
Рэдакцыя газет «Голас Радзімы»
ТЭЛЕФОНЫ:
6-19-31, 6-97 92,
3-25-52, 6-18 88.